

Otázka: Důsledky třicetileté války

Předmět: Společenské vědy, Dějepis

Přidal(a): Prokopvac

Hlavní důsledky

- území, na nichž docházelo k bitvám, byla vypleněná a vydrancovaná,
- válka se podepsala především na obyčejných lidech – trápil je hladomor, nemoci a násilnosti na nich páchané v důsledku toho docházelo k častým úmrtím,
- během války poklesl počet obyvatel Evropy v průměru o třicet procent,
- vesnice a města se vylidňovaly a postupně zanikaly,
- nedostatek obyvatelstva se projevil i na hospodářské situaci země – vedl k tzv. **druhému nevolnictví** – byly opět vydávány příkazy omezující stěhování, které měly sedláky připoutat k půdě, přibývalo roboty, docházelo k úpadku zemědělství, řemesel i obchodu,
- v dějinách českých zemí bývá období třicetileté války a období poválečné označováno jako „**doba temna**“. Je to proto, že během války zahynula více než třetina obyvatel. Nastala doba **rekatolizace**, lidé byli pronásledováni kvůli náboženskému přesvědčení, mnoho z nich odešlo do vyhnanství. Jedním z nejvýznamnějších Čechů, kteří museli opustit svou vlast, byl **Jan Amos Komenský**,

Během válečných let se začal prosazovat nový umělecký směr = **BAROKO**.

Baroko:

- nový umělecký směr, který pomáhal prosazovat katolictví nahradil renesanční sloh,
- vznikl v 16. století v Itálii a 18. století se rozšířil po celé Evropě,
- odpovídalo potřebám doby – katolická církev usilovala o upevnění pozic – aby toho dosáhla, snažila se působit v první řadě na city člověka, ne na rozum – umění má člověka

překvapit, ohromit, vzbudit v něm pokoru především náboženská témata,

- snaha propojit architekturu s ostatním uměním – malířstvím, sochařstvím vznikají komplexní umělecká díla – zámek ve Versailles se zahradami,
- člověk se odchyluje od přírody i od světa a obrací se do vlastního nitra důraz je kladen na duchovnost, pomíjivost života,
- umění plné citlivosti, napětí, vzrušení, efektů, plastik,
- nachází své principy v dynamice, pohybu a silném dramatickém napětí, vyjadřování emocí – v baroku se odráží konflikt reformace a protireformace,
- proniklo do výtvarného umění, stavitelství, písemnictví, divadla i hudby,
- **České baroko** – dosáhlo světové úrovně a liší se tím, že se stalo i lidovým slohem na venkově vznikaly kapličky, kostelíčky, selské statky – nejen monumentální stavby – kláštery, zámky spojení baroka s tradicí lidových staveb – venkovské statky v jižních Čechách = selské baroko,

Barokní malířství

- pro malířství je asi nejprůzračnější **technika šerosvitu**,
- malíři se snažili vyjadřovat pohyb a pocity, častým motivem bylo lidské tělo,
- malíři: Rembrandt, Rubens,
- malíři českého původu: Karel Škréta, Petr Brandl,

Barokní sochařství

- přímým protikladem renesance – místo harmonie a klidu jsou zachycována dramatická gesta sochaři tvořili sochy v pohybu, časté byly rozevláté šaty,
- hlavně sochy světců, morové a mariánské sloupy,
- sochaři: Gian Lorenzo Bernini, Michelangelo Caravaggio,
- sochaři českého původu: Matyáš Bernard Braun – soubor soch na zámku Kuks – 12 soch ctností a 12 soch neřestí, Jan Jiří Bendl – několik soch na Karlově mostě,

Barokní architektura

- velkolepé stavby byly bohatě zdobené sochařskými a malířskými díly, nástěnnými

malbami (freskami), ornamenty, kroucenými sloupy, zlatem a mramorem, sochami andělíčků,

- stavby měly často složité půdorysy, časté oblouky, kopule,
- monumentálnost vznikají okázalé stavby,
- církevní : kláštery, kostely,
- světské: zámky se zahradami a parky, městské paláce, radnice, morové sloupy, na vesnicích zdobená selská stavení tzv. „selské baroko“ , u cest sochy svatých,
- Barokní zahrady – kombinují architekturu a komponovanou krajinu – součást panovnických i církevních rezidencí –fontány, bazény, geometricky projektované záhony – Šporkův Kuks
- stavitelé: Gian Lorenzo Bernini – chrám sv. Petra v Římě,
- stavitelé v Čechách: Kryštof a Kilián Ignác Dientzenhoferové – chrám sv. Mikuláše , Jan Blažej Santini Aichl – kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře, klášter na Zbraslavi, Šternberský palác,

František Antonín Špork – český šlechtic a mecenáš umění

- vytvořil barokní komplex v Lysé nad Labem a především v Kuksu, kde vybudoval lázně a velkolepý špitál pro sto chudých lidí a válečných vysloužilců,
- proslul jako mecenáš významných umělců – především sochaře Matyáše Bernarda Brauna,

Barokní hudba

- vznešená, majestátní s citové působení církve na lidi,
- varhanní skladby hrané v kostelech a chrámech – součástí bohoslužeb,
- vznikají nové hudební formy – hlavně italská opera,
- skladatelé: Antonio Vivaldi, Johann Sebastian Bach, Georg Friedrich Händel, Monte Verdi, v Čechách Josef Mysliveček,

Barokní literatura a divadlo

- odráží svět plný rozporů, je plná extrémů a dramatických napětí, hlavně náboženská

témata,

- spisovatelé: Miguel de Cervantes – Don Quijote, v Čechách Bohuslav Balbín,

Habsburská monarchie po třicetileté válce

- rakouským Habsburkům se nepodařilo po třicetileté válce ve Svaté říši římské upevnit své postavení a jejich vliv spíše slábnul Svatá říše římská zůstávala politicky rozdrobeným územím (360 států a státeků světských i duchovních) i územím po válce velmi zpustošeným v čele říše stál sice římský sněm, jemuž předsedal císař z rodu Habsburků – jeho pravomoci značně omezené,
- Habsburkové upevnili své postavení ve střední a v jihovýchodní Evropě prosadili pevnou absolutistickou vládu – do habsburské monarchie patřily zejména dědičné země rakouské, české království a Uhry – značnou část Uher ale v této době okupovali osmanští Turci této situace využívali velmi často uherští magnáti k prosazování svých vlastních mocenských a hospodářských zájmů, **turecké nebezpečí** vyvrcholilo za vlády **císaře Leopolda I.**,

císař Leopold I. (1657–1705)

- za jeho vlády turecká říše zabírala většinu Balkánského poloostrova a část Uher neustálá obrana jižní hranice vojensky i finančně velmi náročná – neustálé boje o pohraniční pevnosti,
- v roce 1683 se dala do pohybu ohromná turecká armáda dostala se až k Vídni (hlavní město habsburské monarchie) s pomocí oddílů polského krále Leopold vítězí a postupně vytlačuje Turky z Evropy od turecké nadvlády osvobozena většina Uher, Sedmihradska a Chorvatska 1699 uzavřen **Karlovický mír** – definitivně ukončil vládu Turků v Uhrách

České země po třicetileté válce

- velké materiální i duchovní škody – některé oblasti téměř vylidněny,
- za panovníkovy nepřítomnosti zemi spravuje sbor nejvyšších úředníků sdružených do místodržitelství v čele s nejvyšším purkrabím ti pověřeni provést:

- první soupis půdy = **berní rula** na jejich základě vyměřena zemská daň,
- soupis poddaných podle víry – zjistilo se, že stále existují nekatolické oblasti
nástup rozhodující fáze rekatolizace – obnova farností, vytvoření nových biskupství
(v Hradci Králové), nekatolické knihy zabavovány, pořádány velkolepé náboženské
slavnosti,
- hlavním hospodářským odvětvím i nadále zůstávalo zemědělství – zemědělská půda
majetkem šlechty a katolické církve,
- šlechtické pozemky byly dvojího typu:
 - na jedné části šlechtických pozemků žili poddaní – půdu dědičně obhospodařovali
a platili šlechtě daně = hospodářské dvory,
 - na druhé části šlechtických pozemků tzv. panské půdě pracovali poddaní v rámci
tzv. roboty nedostatek pracovních sil vedl ke zvýšení roboty – robotní povinnosti
se netýkaly jen práce v zemědělství, poddaní museli bezplatně pracovat i na
panských stavbách, cestách, v lesích, případně v manufakturách. Souhlas
vrchnosti byl dále nutný, pokud se chtěl poddaný stěhovat na jiná panství, při
sňatku nebo při výběru povolání dětí poddaní podle velikosti statku měli
povinnost platit vrchnosti rentu, dále měli povinnost platit církvi desátky, daň
státu konflikty mezi poddanými a vrchností (vrchnostenskými úředníky – kvůli výši
a náplni robotních povinností) zhoršené postavení rolníků na venkově a časté
spory s vrchností vedly poddané k sepisování různých stížností adresovaných
státním úřadům, či přímo panovníkovi, nebo selským bouřím,
- v r. 1680 – Leopold I. Uprchl před morem z Vídně do Prahy zde se mu scházejí petice
sedláků proti vrchnosti na mnoha místech ozbrojené střety mezi vrchností a poddanými
důsledkem vydání **prvního robotního patentu** – Leopold I. omezil délku roboty na
maximálně 3 dny v týdnu (šlechta však toto nařízení často porušovala) a potvrdil starší
nařízení – zákaz podávání petic přímo panovníkovi, posílil vojsko na rizikových územích
a zrušil některá privilegia právě potvrzení stávajícího stavu důvodem vzniku dalších
nepokojů rebelie byly tvrdě potlačeny za použití vojenské síly a nejznámější **chodské
povstání** na konci 17. stol.,
- první robotní patent byl prvním výrazným zásahem státu do vztahu mezi vrchností a
poddanými.